

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

V. De Gratia Reparata Et Svfficiente.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

10. Calamitas omnis à cælo, terra, mari, casusque omnis: Istitis enim cunctis vnum rerum Dominum Hominem Deus fecisset altiorem, quam ut vel adspirare ad eum potuissent; si in Dei charitate & subiectione stetit.

III. LUTHERO-CALVINISTÆ prædictas misérias nil infitiantur quidem: Afingunt tamen tres alios, quos non agnoscimus.

VI. Amissionem Liberi Arbitrii.

2. Corruptionem naturæ tantam esse ut etiam iustificatus homo non possit non peccare.

3. Odisse Deum, Fugere iudicium Dei, Dubitare de promissis Dei, Desperare peccat. remissionem, & salutem: hæc esse vo-

lunt nunc ipsum pecc. orig. nunc fructus eiusdem.

AUTOR. At læsum, non extinctum, nouimus Liberum arbitrium.

2. Viribus naturæ Corruptæ præstare nil meritorium salutis; at Reparata, per gratiam possumus plurimum. Quæ duo infra.

3. Prædicti motus non omnes sunt effectus peccati originalis, nisi remotè, ut omnia peccata: proximè enim ac immediatè sunt voluntatis nostræ.

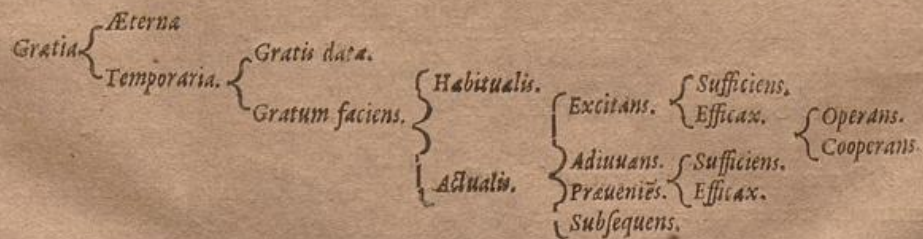
Dein iidem inveniuntur in carentibus peccat. original. ut in dæmonibus: & in multis habentibus pecc. o. inveniuntur, ut in non baptizatis.

II. DE GRATIÆ REPARATIONE.

Huius partes sunt, Gratia, 1. Diuisio, 2. Communicatio, 3. Cum Liberi arbitrii Natura, 4. Ac Viribus in Naturalibus, 5. Moralibus, 6. Et supernaturalibus rebus.

I. DE GRATIÆ DIVISIONE ET DEFINITIONE.

Schema Diuisionis Gratia.

1. Gratia

1. **G**ratia est donum supernaturale, inhærens animæ; eamque ad Esse supernaturale euehens.

2. *Gratia Aeterna* est amor Dei, quo suos ab æterno dilexit & prædestinauit. Eph. 1.

3. *Gratia Temporaria* sunt beneficia Vocationis & Iustificationis, quæ ex gratia Aeterna promanant vt illius effectus Nam, Rom. 8. *Quos prædestinauit, hos & vocauit. &c.*

4. *Gratia Gratis* data est donum absque debito ad aliorum salutem datum: Estque multiplex. 1. Cor. 12.

5. *Gratia Gratumfaciens* seu Iustificans est donum absque debito ad propriam cuiusque salutem datum.

6. *Gra. Gratumf. Habitualis* seu *Permanens*, est donum gratuitum homini durabiliter datum.

7. *Actualis*, vel *Auxilij specialis*, est Motio Dei, qua homo adiuuatur ad operationes, naturam aliquo modo superantes; Idque vel simpliciter ex genere suo: vt actus fidei, spei. &c. Aut ratione status peccati, in quo debilitatur homo indiget auxilio: Aut ratione circumstantiæ accidentis, vt tentationis, aduersitatis. &c.

8. *Actualis Excitans* est Exterior vocatio, Prædicatio, Exempla, Miracula, Aduersa, Beneficia. &c. Aut potentissimum est Interior Illuminatio mentis, Inspiratio voluntatis à Deo.

9. *Actualis Adiuuans* est, quæ cum voluntate *Elicit* actum internæ Cooperationis: quæ *Dirigit* ob intellectus ignorantiam & instabilitatem: quæ *Protegit* gratiæ semen contra hostes.

10. *Sufficiens* est, qua Deus dirigendo, protegendo, & cooperando pa-

ratus est iuuare, vt possit velle credere, conuerti, bonum operari; homo tamen re ipsa non velit credere. &c.

11. *Efficax* est, qua Deus ita vocat hominem, vt infallibiliter re ipsa velit, credat, bonum faciat.

12. *Efficax Operans*, Phil. 2. *Deus est, qui operatur in vobis Velle, & Perficere.* 1. Thes. 2. *Accepistis illud non vt verbum hominum; sed (sicut verè est) verbum Dei qui operatur in vobis, qui credidistis.*

13. *Efficax Cooperans*: vt Mar. 16. *Illi autem profecti prædicauerunt ubique, Domino cooperante.* Rom. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Gratia gratumfacientes pleræque, non re, sed ratione differunt.

QVÆSTIO XXVIII.

An gratia Gratumfaciens sit qualitas, per modum habitus in homine permanens?

LUTHERANVS Kemnitius in Exa. Trid. Heshusius. &c. negant, Ecclesiamque affirmantem arguunt.

CALVINVS in Antidoto sess. 6. c. 7. *Falsum esse contendo, vllam iustitiæ partem in qualitate stram esse, vel habitu, qui in nobis resideat; sed gratuita acceptione nos esse iustos.* Alludit eisdem Pighius, lectione Caluini se ductus, statuentis Imputationem solam iustitiæ Christi.

SVADENT. istis. 1. Quia S. Augustinus comparat lib. arbitrium iumento, gratiam fessori; quod gratia non sit habitus, quo utimur; sed Spiritus sanctus qui nos regit.

2. S. Aug. refutat Pelagianos, quod dicerent, necessariam gratiam habitualem, per quam homines euehantur ad statum filiorum Dei.

AVTOR. I. Gratia est habitus infusus, qualitasque mentis permanens. Sic

Sic omnis Theologia: sic Ecclesia in Conciliis Viennensi, Trid. less. 6. Hoc tamen noluit definire, habitus ne sit, an qualitas; esse tamen ait qualitatem per modum habitus permanentem in anima; sc. esse non solam remissionem peccatorum, sed & sanctificationem inhaerentem.

1. Sic Scriptura docet in meo *Anti-christo* p. 4. q. 15.

2. Ita Consensus S. Patrum, apud *Bellar.* l. 1. c. 4.

3. RATIO fauet. 1. Diligere Dei est velle bonum; & hoc est efficere bonū. efficacis enim est dilectio Dei: at iustos diligit; ergo est in eis quædam pulcritudo dilecta.

2. Qualis est forma, talia sunt & opera: homo autem conditus ad gloriam operari debet supernaturalia: quare & formam ei supernaturalem inesse necesse est: id est, 2. Pet. 1. *effici diuina consortes natura.* Ita S. Dionys. in Hierarch. p. 1 c. 2. Neque homo tum solum est iustus, cum iusta operatur, sed etiam cum cessat operari.

3. Baptismus iustificat etiam infantes, amentes. &c. qui rationis vsum non habent, & quibus actualis inesse iustitia nequit: ergo erit habitualis. Deinde baptismo regenerari est nouam formam accipere, vnde filii Dei nominamur & sumus. Demum Sacramenta, vt instrumenta gratiæ, efficiunt in suscipientibus gratiam, non actualem teste experientia; ergo habitualementem.

II. Porro habitus Gratia, & habitus Charitatis, an differant re & subiecto, sicut anima & eius Potentia: an verò sint idem re, & differant ratione:

disputant Theologi salua fide. At charitatem esse virtutem seu gratiam creatam; & non ipsum Spiritum S. in persona; docet Ecclesia vniuersa, cum *S. Thom.* 2. 2. q. 23. art. 2. *Et in questionibus disputat. questio. de caritate art. 1.*

DICO AD I. S. Augustinus loquitur de gratia creata, & increata, id est, de Deo, qui per dona sua sedet in nobis. Sic, Ro. 8. *Qui spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei.* Et Deus per habitus creatos & infusos habitat in nobis, Eph. 3. *Christus habitat per fidem in cordibus.* Rom. 5. *Charitas Dei diffusa est.* &c.

AD II. Pelagiani negabant in paruulis remitti pec. originale per baptismum; eos tamen adoptari in filios Dei concedebant: & illius, non huius ergo arguebat eos Augustinus. Gratia igitur necessitatem ad remissionem male negabant.

QVÆSTIO XXIX.

Sitne Gratia Sufficiens, qua non sit tamen Efficax?

CALVINISTAE partitionem gratiæ, in Sufficientem & Efficacem, omnino repudiant. Quia volunt Motos à Deo debere necessariò benè agere: Non motos non posse benè operari: Sicque eis omnis Dei Motio est efficax; Sufficiens, nulla.

CALVINVS *Inst.* 2. c. 3. §. 10. *Voluntatem mouet gratia, non, qualiter multis seculis traditum est, & creditum, vt nostra postea sit electionis, motioni aut contemperare, aut refragari, sed illam efficaciter efficiendo.* Lutherani communiter consentiunt.

II. PELAGIANI, teste *Aug. lib. 1. contra epist. Pelag. ca. vlt.* eandem repudiabant: Quia solum lib. arbitrium asserbant sufficiens ad salutem consequendam.

AVTOR.

AVTOR. Sufficiens omnibus est gratia; at Efficax non omnibus.

1. Teste S. Scriptura in meo *Anti-christop.* 4. q. 16.

2. Sic de vtraque docet S. Augustinus locis diuersis.

3. Sic Ratio persuadet. Quia si non detur gratia Sufficiens, tria sequentur incommoda.

1. Adamum non sua culpa lapsum, ait *Aug. l. de corrept. & grat. c. 9.*

2. Deus amicos suos desereret antè, quam deseratur ab eis; cum non habeant gratiam sufficientem ad resistendum peccatis.

3. Nemo verè posset dicere, nõ se rãtum fecisse boni, quãtum potuit; quia iuxta sufficientem fecisset: at omnes sancti semper accusant se ignauitã, quod non satis cooperentur gratiã.

Demum negata gratiã Efficacia tollitur fundamentum prædestinationis. *Prædestinatio enim*, ait S. Aug. l. de prædest. c. 10. *est gratia preparatio; gratia verò, ipsa donatio.*

QVÆSTIO XXX.

Qua in re sita sit gratia Efficacia?

LUTHERANI pariterque CALVINIANI tradunt

1. Non omnibus, sed paucis & solis prædestinatis Christum suam largiri gratiam; ut potè pro solis iis mortuum.

2. Christum his paucis dare, non quamcunq; gratiam, sed tantum Actualem; nulli verò habitualem & sanctificantem.

3. Hanc Actualem tam parè dari, ut nemini sufficiat ad seruandam Legem.

4. Hanc eo cum onere dari, ut accipientes illà uti libere non possint, aut cum ea co-

operari. Hæc summa, præsertim Calviniana.

Hic igitur status quæstionis propriè est inter duo extrema: 1. Efficacia gratiã sitne sita in voluntatis assensu cooperante gratiã, sic ut in potestate humana sit sufficientem facere efficacem. 2. An verò sit Dei solius actio physica determinans voluntatem ad eligendum bonum, ei per Excitantem gratiam inspiratum: sicque fieri non possit, quin effectus infallibilis sequatur?

DE Posteriori, CALVINVS ita Inst. 2. c. 3. §. 10. *Voluntatem mouet, non; &c.* ut supra quæst. 29. Hoc est, ut voluntas mota consentiat diuinæ motioni, sic necessariò, ut non possit non consentire: vel expressius: Ut mota voluntas nil agat consentiendo, sed se purè passiuè habeat; Deus verò agat omne solus, eãque necessitet. Ideo ait 7. *Non rectè à Chrysostomo scriptum est; Nec gratiam sine voluntate, nec voluntatem sine gratia, quicquam posse operari.* In quo vno inunt errores duo: 1. Voluntatè nil agere, nil cooperari gratiã. 2. Non esse in potestate voluntatis, Consentire, aut Refragari.

SVADET Priusita, 1. *Deus*, 1. Cor. 9. *operatur omnia in omnibus.*

2. Cor. 3. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est.* Phil. 1. *Deus operatur in nobis Velle & Perficere.* 2. Ro. 8. *Quicumque spiritu Dei AGVNTVR, ij sunt filij Dei.*

3. Iac. 1. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est.*

Posteriori sita. 4. Ezech. 36. *Auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum.* Ut ergo non est in potestate lapidis veri in carnem; sed merè passiuè se habet: sic & voluntas.

5. Vtrumque sic suadent. Quia illustratio, inspiratio, suasio interna pertinent ad lite: à; non ad gratiam aut spiritum. Quod enim facit Concio externa; id & suasio interna.

6. Si Efficax gratia est, ita vocari ut aptum est vocato, ne spernat vocantem: Sufficiens est ita vocari, sicut vocato non est aptum, ne

f sper.

spernat vocantem: At hoc absurdum est, Deum sic vocare, sicut aptum non est vocato.

7. Scholastici videntur Efficaciam gratiæ non tam in ipsa Gratia, quam in voluntate humana ponere.

AVTOR. I. Efficacia gratiæ non est fita in Voluntate humana, sufficienti gratiæ consensum dante. Neque est in potestate hominis positum, ut ex sufficiente faciat Efficacem, quando voluerit.

1. Quia S. Scriptura reclamationem, in *Antichristo* p. 4. q. 16.

2. Quia ea opinio evertit fundamentum Prædestinationis diuinæ, ut à qua sola pendere Efficaciam doceat Scriptura. Nam ait S. Aug. lib. de corrept. & grat. c. 7. ex Rom. 8. *Quos prædestinauit, hos & vocauit: quomodo? Omnia cooperantur in bonum his, qui SECUNDUM PROPOSITUM Vocati sunt Sancti: non secundum Voluntatem Vocati: Alioquin hæc nullum locum relinqueret Prædestinationi; sed tantum Præscientiæ: Nec verè diceretur, Rom. 9. Ut secundum Electionem Propositum Dei maneret: Non ex operibus, volentis hominis Vocati; sed ex Vocante dictum est ei. &c.*

3. Quia illa opinio abhorret ab sententia S. Augustini: qui docet, lib. de prædest. c. 8. Efficacem gratiam à nullo duro corde respui; quia cor emollit. *Et l. de spir. & lit. c. 34. Cur Deus vni suadet, ut persuadeat, alteri non: Causam refert in Altitudinem diuitiarum sapientiæ Dei.*

4. Quia sicut error Lutherocaluinistarum destruit gratiam Sufficientem, & tollit Liberum arbitrium: ita illa opinio destruit & gratiam Efficacem, & Prædestinationem.

II. Gratia Actualis duplex est officium: Prius, Præuenire, excitare, præparare voluntatem nostram ad consensum: Posterius, voluntatem iam præparatam adiuuare, & cum ea cooperando elicere consensum. *Probat ex S. Augustino quadrifariam.*

1. *Ex ijs Locis*, quibus docet Efficacem gratiam consistere in vocatione, illustratione interna, seu persuasione; proinde physicam Dei actionem esse potius gratiæ Excitantis, quam Adiuuantis.

2. *Ex ijs*, ubi dicit Efficacem gratiam esse Præuenientem tum suapte natura, tum & tempore sic, ut sine nobis operetur: Ergo esse nequit determinans, necessitansque voluntatem nostram. Vnde S. Aug. epist. 107. *Gratia meretur auferri, ut aucta mereatur & perfici, Comitâte, non Ducente, pedissequa, non præuia Voluntate* Quam S. Augustini sententiam Calvinus audacter reiecit, *Inst. 2. c. 3. §. 7.*

3. *Ex ijs*, quibus probat gratiam sufficientem, quæ simul non sit Efficax.

4. *Ex ijs*, quibus ostendit, unde fiat, quod sit Efficax, licet non determinet physicè voluntatem, sed moraliter solum, per modum suasionis.

2. *Probat* argumentis quatuor præmissam sententiam refutantibus: quæ simul & Calvinianam refutant, & nostram Sancti Augustini confirmant.

III. Voluntatem Nihil omnino agere, hæreticum est.

1. Quia contrarium S. Scripturæ, in meo *Antichristo* p. 4. q. 16.

2. Quia si Deus adiuuat; sanè & nos aliquid agimus. Vnde S. Aug. ser. 13: de

de verb. Apost. Nomen Adiutoris praescribit tibi, quia & tu ipse aliquid agis. Idem tract. 72. in Ioan. Operanti in se Christo cooperatur homo salutem aeternam, & iustificationem suam. Idem in Ench. c. 31. *Homini voluntatem Deus preparat adiuuandam, & adiuuat preparatam.* S. Bern. l. de grat. & lib. arb. *Conatus nostri cassi sunt, si non adiuuantur, & nulli, si non excitantur.*

IV. Dicere, Non esse in potestate hominis, Consentire, vel Refragari gratiae; haereticum est.

1. Quia contradicit S. Scripturae: Vide in Antichristo.

2. Reclamant S. Patres. S. Aug. lib. de Sp. & lit. c. 34. *Consentire vocationi Dei, vel ab ea Dissentire, propria voluntatis est.* Idem in titulum Psal. 71. *Non erat in potestate tua, ut non nascereris ex Adam; Est in potestate tua, ut credas in Christum.*

3. Ratio euincit. Scriptura dicit, alios diuinæ voluntati Consentire; vt Matthæus in telonio, Paulus in itinere, Zachæus in arbore, Latro in cruce: Alios Dissentire; vt Act. 7. *Vos semper Spiritui Sancto resistitis*, Prou. 1. *Vocauit, & renuistis.* Vtrique fecerunt id Vel liberè; ergo Consentientes sunt vituperandi, & Dissentientes laudandi: Vel Deus cogit Dissentire per gratiam eisdem, queis dedit eam. Quod absurdum vtrumque.

DICO AD I. Agitur ibi de gratiis gratis datis, non de iustificante gratia. 2. Cor. 3. & Phil. 1. dicitur quod omnia possimus in eo, qui nos confortat; & sine eo nihil possimus: non tamen necessitamur à gratia; id est, ait Aug. l. de grat. & lib. arb. c. 9. *Non ideo liberum ar-*

bitrium abstulisse putandus est. Et. ca. 17. *Vt velimus, sine nobis operatur: cum autem volumus, ut faciamus, nobiscum cooperatur.*

AD II. Aug. serm. 13. de verb. Dom. Dicet quis: *Ergo agimur; nō agimus.* Resp. *Imò & agis, & ageris. Et tunc bene agis, si à bono agaris. Spiritus enim Dei, qui te agit, agentibus adiutor est.*

AD III. Ita; sunt bona omnia à Deo: nec inde tamen sequitur, nos ijs nō cooperari. Quin ideo daturà Deo, vt ijs cooperemur, vt talentis ad lucrum; 2. Cor. 6. *Hortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.*

AD IV. Voluntas est res media, quæ successiue esse nunc lapidea, nūc carnea potest; neutrum tamen sine ipsius libera cooperatione. Hinc Ezech. 31. *Proiicite à vobis iniquitates vestras, id est cor lapideum; & facite vobis cor nouum, carneum.* Idque tum, cum ego *Dabo vobis cor carneum.*

AD V. Disparitas magna est: nam Concio solum tangit aures corporis, non infundit lumen menti; non adspirat affectum cordi: at suasio interna Dei ad cor hæc omnia præstat, & adiuuat voluntatem ei cooperans physicè.

AD VI. Certum est, vocari multos, vt eis non est aptum vocari, ne spernant vocantem; & tum vocari quando eos non secuturos videt Deus; & contrà, vocari, cum præuidet eos secuturos: vt *Matt. 11. Tyrii & Sidonij.* Nec tamen præscientia Dei est causa obdurationis: nec absurdum est facere Deum iustè, quod vult: licet causa nobis sit occulta.

AD VII. Liqueat iam suprà.

II. DE COMMUNI- CATIONE GRA- TIÆ.

QVÆSTIO XXXI.

*An SVFFICIENS Auxilium de-
tur omnibus. ad salutem?*

LVTHERVVS in assert. art. 36. CALVINVS
Inst. 3. c. 22. §. 10. & c. 24. §. 12. 16. Negant Dari
Reprobis ab æterno; sed solis prædestina-
tis. Contrarium Pelagiani: Possē omnes vo-
luerunt solis lib. arbitrij viribus, absque gra-
tia præueniente consequi Sufficiens auxili-
um ad salutem.

I. SVADENT Pelagiani istis. I. Quia Sap.
6. *Æqualiter est illi cura de omnibus.*

2. Ioan. 1. *Lux vera illuminat omnem homi-
nem. &c. Quotquot receperunt eum, dedit eis pote-
statem filios Dei fieri.*

3. Luc. 2. *Omnis, qui petit, accipit: Et dabit Sp.
bonum petentibus se.*

4. Matt. 11. *Venite ad me omnes, qui laboratis,
&c.*

AVTOR. I. Deus suâ gratiâ præ-
uenit omnem auxiliij inuocationem.

II. Nec tamen auxilium gratiæ ad-
est æqualiter cunctis.

I. Teste S. Scriptura in Antichristo
p. 4. q. 17.

2. Sic definitio Conc. Arausiacani
can. 3. 4.

3. Sic ratio. Quia si æqualiter adest
omnibus Deus; quomodo permisit o-
lim omne ingredi vias suas; Act. 14. &
nunc annunciat pœnitentiam? Cur
Paulus spiras minas conuersus est; re-
lictiq; meliores? Cur optimi viri pro-
les sine baptismo decedit, & adulteri
filius baptizatur?

4. Ita Sanctorum Patrum consen-
sus.

DICO AD I. Sensus est: Dei prouidē-
tia nulli rei deest; etsi non *æqualiter* gra-
tia adsit singulis: cum diuersæ dona-
tiones sint gratiarum.

AD II. Christus quoad se illumina-
tionem offert omnibus, quoad homi-
nes, multilumen non recipiunt: Ex-
pectat tamen Deus, vt recipiatur cum
fide.

AD III. Aug. l. 4. in Iulianum, c. 8.
ait Spiritus bonus non potest peti nisi
ex sp. bon. Rom. 10. *Quomodo inuoca-
bunt, in quem non crediderunt?* Itaque
Iac. 1. *Postulet in fide.*

AD IV. Vocat omnes vt veniant; nō
ait tamen solis naturæ viribus eos ve-
nire posse. Nam, Ioan. 6. *Nemo potest
ad me venire, nisi Pater traxerit eum.*

II. SVADENT LVTHERO-CALVINISTÆ
istis suum Commentum.

1. Quia Scriptura dicit homines à Deo in-
durari, excœcari: Exod. 9. Isa. 6. Matt. 13. 10a. 12.
Rom. 1. &c.

2. Act. 14. 17. Deus dimisit omnes gentes
ingredi vias suas despiciens tempora illa i-
gnorantiæ.

3. Rom. 10. *Quomodo credent sine prædican-
te? At innumeri caruerunt tali.*

4. Pater non trahit omnes, vt ad Filium
venire possint. &c. plura ex Aug.

AVTOR. I. Detur auxilium suffici-
ens omnibus aut aliquibus; de nullo
tamen, dum spirat, desperandū est: &
nulla in Deo inesse iniustitia potest.
Sa. 12. *Quis tibi imputabit, si perierint na-
tiones, quas tu fecisti? Ioel. 2. Quis scit, si cō-
uertatur & ignoscat Deus, & relinquat post
se benedictionem.*

II. Sufficientia gratiæ datur omni-
bus pro loco, tempore, modo; etsi non

semper

semper, & vbique. 1. Sic Scriptura. Sap. 12. *Debitos morticum tanta cruciasti attentione, dans tempus & locum, per quæ possent mutari à malitia.* Matt. 11. *Venite ad me omnes qui laboratis. &c.* Sap. 11. *Parcis omnibus, quoniam tua sunt Domine, qui amas animas.* Ezech. 33. *Viuo ego; Nolo mortem impij; sed vt conuertatur.* 1. Tim. 4. *Qui est Saluator omnium hominum, maxime fidelium.* 1. Cor. 15. *Pro omnibus mortuus est Christus.* 1. Tim. 2. *Qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus.* Plura in Antichristo p. 4. q. 17.

2. Sic & S. Patrum Consensus, perpetuaque doctrinae successio.

III. Auxilium sufficiens ad resurgendum à peccato non adest omnibus omni tempore; etsi enim semper conuerti possit, nõ potest tamen eam potentiam in actum reducere semper.

1. Eccl. 7. *Considera opera Dei, quod nemo potest corrigere, quem ille despexerit.* Ioan. 12. *Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias; Excæcauit oculos eorum, & indurauit cor eorum: Hoc stante, non poterant.* Ideo 2. Tim. 2. *Ne quando Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, & resipiscant à diaboli laqueis.* Itaque donum pœnitentiæ non semper adest.

2. Idem docent S. Patres, & Ratio. Quia nemo potest conuerti sine gratia præueniente: at hæc non semper adest, aut non auditur, & spernitur. Nimirum ita status est viatorum, vt non omnia possimus omnes omni tempore.

IV. Sufficiens auxilium ad deuitanda peccata omnibus semper adest, mediata, vel immediata.

1. Quia Scriptura iubet nos orare ne intremus intimationem, *Mat. 6. Quare Eccl. 15. Non dicas per Deum abest. Quippe, Osee 13. Perditio tua ex te Israel.*

2. Sic & S. Patres; & Ratio; Quia nulli sunt, licet excæcati, qui non propriè peccent, dum deliberatè legem transeunt: at nemo peccat in eo, quod vitate non potest: ergo nulli sunt, etsi excæcati, qui non possint legem Dei non transgredi: Ignorantia tamen Antecedens excusat à peccato; Concomitans, non quia illa efficit inuoluntarium; non hæc. vt si quis occidisset hominem, putans esse feram, non peccasset. Sic est res cum Impotentia se conuertendi Antecedente, & Concomitante: illa excusat; hæc non. Vide *Bell. l. 2. c. 7.*

Dico AD I. Durante excæcatione conuerti nequeunt: quin tamen aliquando eos stimulet Deus negari non debet.

AD II. Præteritis non defuit gratia: sed non tam copiosa adfuit tunc, vt nunc.

AD III. Docet id, aliquando deesse conuertendi se auxilium; sed non semper.

AD IV. Pater trahit omnes; Sed non semper & vbique. Nec venit ad filium omnis, qui tractus audit; sed *qui audit, & discit*, Ioan. 6. De inde certius:

Est ibi mentio de gratia efficaci. &c.

QVÆSTIO XXXII.

An Prædestinavit DEVS aliquos ad vitam sine merito ipsorum?

CALVINISTÆ quæ de Efficacia gratiæ fingant, huc repete ex quæst. 30. Istis confectaria sequuntur isthæc: CALVINVS Inst. 3. c. 21. §. 5. Prædestinationem vocamus æternum Dei decretum, quo apud se constitutum habuit, quid de vnoquoque homine fieri vellet. Non enim pari conditione creantur omnes, sed alijs vita æterna, alijs damnatio æterna præordinatur. Ibidem §. 7. Hoc Consilium Dei, quoad Electos, in gratuita eius Misericordia fundatum esse asserimus, nullo humano dignitatis respectu. Quos verò damnationi addidit, his iusto quidem & irreprehensibili, sed incomprehensibili ipsius iudicio, vitæ aditum præcludi. Idem c. 22. §. 3. Vbicunque hoc regnat Dei placitum, nulla in considerationem veniunt opera. Ibid. §. 11. Si non possumus rationem assignare, cur suos misericordiam dignetur, nisi quoniam illi ita placet: Neque etiam in alijs reprobandis aliud habebimus, quam eius voluntatem. Idem c. 23. §. 1. Minimè consentaneum est, præparationem ad interitum alio transferre, quam ad arcanum consilium Dei. Hæc Calvinus.

In quibus duo: Prædestinatio Electorum, & Reprobatio damnandorum. Sed vtriusque duplex est sensus: Prior verus. Ante præuisum pecc. orig. corrupto iam humano genere, hos ex misericordia elegerunt ad gloriam: alios in massa perditionis reliquerunt in vasa contumeliæ, sine ipsorum actuali culpa; non tamen sine orig. culpa.

AUTOR. Et si gratia Sufficiens omnibus detur; diuinæ tamen prædestinationis nulla omnino causa ex parte nostra dari potest: sed tota & omnis in solam Dei Voluntatem est referenda.

1. Teste S. Scriptura quæ docet quinque.

1. Esse Electos.

2. Ad Dei regnum.

3. Eos infallibiliter saluari.

4. Ex mera Dei Misericordia.

5. Idque gratis, absque vlla operum bonorum præuisione. Vide *Antichristum* p. 4. q. 18.

Et eatenus consentiunt nobiscum aduersariis Sed inconstanter, vt protinus ostendam.

2. Docetur veritas ex Traditione Ecclesiæ; sic definiente Celestino Papa: deinde Conc. Arausicano: Et antè sic docente S. Patrum consensu, S. Aug. S. Prospero, Petro Diac. S. Fulgentio. &c. Qui docent, vsum bonum liberi arbitrij, quatenus ad salutem ordinatur, procedere ex gratia: quare causa tota prædestinationis, promanant à Deo solo.

3. Ratio euincit. 1. Quia nemo potest saluari sine fide: sed fides est donum Dei; nec datur omnibus, sed quibus vult Deus, *Phil. 1.* Vnde oratur pro infidelium conuersione. Et Pelagianismus est, saluari ex vsu bono liberi arbitrij.

2. Quia sine Perseuerantia nemo saluari potest: at ea donum est Dei, quod ex gratia, non ex meritis datur. Licet enim iusti perseuerare possint, si velint: velle totum tamen hoc ex gratia est, ideo soli perseuerant, qui id ex dono acceperunt. Quia Rom. 9. *Non est volentis, nec currentis; sed miserentis Dei.*

3. Quia volitio finis prior est, quam mediorum: sed gratia & bona opera nostra sunt Media: ergo prius voluit Deus

Deus iis dare gloriam, quam vellet & ordinaret Media: ergo hæc non causa voliti finis.

DICO nunc igitur Ad Priorem sensum Caluini, non quidem esse hæreticum; asserti tamen ab eo inconstanter.

1. Quia si electio facta est ante præuisionem pec. or., ergo & ante decretam Christi Incarnationem. Quomodo igitur Electio potuit esse facta in Christo, inque eius meritis fundari? vt fatetur Calvinus *Inst.* 3. c. 24. §. 5. nos in Christo electos esse. At *Inst.* 2. c. 12. §. 4. docet, Christum non venturum fuisse in carne, nisi peccasset Adam. Vnde sequitur, prius præuisum fuisse pec. orig., quam decretam Christi Incarnationem: & ante hanc, præisse Electionem.

2. Quia Electionem factam ait ante præuisionem omnium operum: Et tamen asserit; Infantes, sine baptismo decedentes, saluari in fide parentum. Ergo Deus in Electione paruulorum habuit aliquem respectum ad Fidem parentum. Itaque Calvinistæ sic ipsi se iugulant sua contradictione.

De Pelagianis, causam prædestinationis constituentibus in vsu bono liberi arbitrij, bonisque operibus: vide in *Genealog.* p. 4. q. 10.

QVÆSTIO XXXIII.

An detur causa REPROBATIONIS ex parte Reprobatorum?

CALVINVS Locis suprâ citatis, & Calvinistæ cæteri in causa prædestinationis, ad solam Dei Eudokiam referenda, nobiscum

aduersus Pelagianos consentiunt: Nisi quod in asserenda veritate secum ipsis pugnent: In causa item *Reprobationis Negatiuæ*, quæ est voluntas Dei Non saluandi reprobos, conueniunt nobiscum: Itemque in causa *Reprobationis Positiuæ*, quæ est voluntas Dei damnandi reprobos, ob præuisum peccatum originale vel actuale: a nobis Dissentiunt: Voluntque Deum aeterno & immutabili Decreto quosdam ad mortem destinasse sine Respectu aut Præuisione peccati orig. aut Actualis; sed pro solo suo beneplacito.

SVÆDET Scharpius in cursu Theologico quindenis argutatiunculis: & nostra refutare sibi videtur argumenta. Sed quibus vtrisque omnibus vna sufficit securis.

2. Aries eorum ac neruus omnis roboris est iste: Ex parte reprobi non datur causa primi effectus reprobationis: ergo nec totius reprobationis. *Antecedens*: Quia primus effectus est illa prima permissio, qua Deus permisit Adamum labi in peccatum primum, quo tota natura est infecta: Sed illius permissionis nulla est causa ex parte reprobi; quia est ante omne peccatum. Ergo nullum peccatum est causa reprobationis. *Confirmatur*. Quia Prædestinatio & Reprobatio opponuntur: sed nulla est causa, ex hominis parte, illius, ergo nec huius.

AUTOR. Velut contra Pelagianos defendimus cum Calvinistis Prædestinationem: ita & Reprobationem, aduersus Calvinianos: Quippe, qui cum homines ante præuisionem peccati, ad peccatum & damnationem prædestinatos pertedunt; directè cum Dei iustitia pugnant; inque Deum, vt Autorem, flagitia omnia refundunt.

NOTA verò in Reprobatione duos inesse actus.

1. *Negatiuum*, quo Deus noluit dare gloriam aliquibus.

2. *Positiuum*; quo Deus voluit aliquos

quos ob eorum peccata damnatos. Sicque est Diuinum Decretum Re-
probationis Negatiuæ: & Decretum
Damnationis, seu Reprobationis
positiuæ.

I. Reprobationis Negatiuæ nulla
est causa ex parte hominis; sed sola
Dei voluntas.

1. Teste S. Scriptura in *Antichristo*
p. 4. q. 19.

2. Ita S. Aug. epist. 105. *Cur illum po-
tius, quam illum liberet, aut non liberet,
scrutetur qui potest iudiciorum eius tam ma-
gnum Profundum; veruntamen caueat præ-
cipitium. Vtriusque causam ait lib. de
corrupt. & grat. ca. 8. & 13. esse refe-
rendam inter occulta iudicia Dei.*

3. R A T I O. Quia hoc ipso quod
quis non prædestinatur, reprobatus
intelligitur negatiua reprobatione:
At prædestinatio facta est ante præ-
uisionem operum: ergo & Reproba-
tio negatiua, similiterque neutra cau-
sam habet ex parte hominis.

II. Reprobationis Positiuæ, qua
Deus vult ad pœnas Damnare, cau-
sa est ex parte hominum, sc. peccata
ipforum præuisa.

1. Teste Scriptura in *Antichristo*
quest. 19.

2. Sic S. Aug. l. 3. in Iulian. c. 18. *Deus
potest sine bonis meritis liberare, quia bonus
est: Non potest sine malis meritis damnare,
quia iustus est. Idem epist. 106. Hæc Massa
si esset ita media, ut quemadmodum nihil
boni, ita nec mali aliquid mereretur; nõ fru-
stra videretur iniquitas, ut ex ea fierent
vasa in contumeliam: Cum verò per libe-
rum arbitrium primi hominis in condem-
nationem vniuersa defluerit; procul dubio
quod ex ea fiunt vasa in honorem, non ipsi-*

*us iustitia, quam gratia nulla præcessit sed
Dei misericordia: quod verò in contumeli-
am, non Iniquitati Dei, (quæ absit, ut sit
apud Deum) sed iudicio deputandum est.*

3. Ratio fauet. 1. Quia condemna-
re aliquem sine causa, est punire sine
culpa; quod iniustum est: & Deo, ut iu-
stissimo, conuenire nequit: Nam ait
S. Au. l. de grat. & lib. ar. c. 23. *Deus red-
dit mala pro malis, quia iustus est: bona pro
malis, quia bonus est: bona pro bonis, quia
bonus & iustus est: Solum non reddit ma-
la pro bonis, quia iniustus non est.*

2. Quia reprobatio præsupponit
prædestinationem Christi: sed hæc
præsupponit præuisum peccatum: er-
go & reprobatio præsupponit pecca-
tum.

Maior: Quia omnis effectus repro-
bationis ordinatur ad gloriam Chri-
sti, qui constitutus est Iudex om-
nium.

Minor. Qui Christus dicitur à D.
Thoma prædestinatus, ut esset Re-
demptor, ac destrueret peccatum.
Atqui hæc præsupponunt peccato-
res præuisos. Ergo.

3. Quia Reprobatio est actus iusti-
tiæ vindicatiuæ: ergo præsupponit
peccatum.

4. Quia Deus nunquam reprobatur
bonum, sed malum; ergo prius est ma-
lus, quam reprobatus: atqui ante pec-
catum sunt omnia bona. Ergo.

Dico AD I. Pleraque Scharpij
euationes colliduntur ad scopulum
hunc Distinctionis; qua & Prædesti-
natio, & Reprobatio fit vtraque
duplex.

1. *Prædestinatio in se*, siue via inten-
tionis diuinæ, causam habet omnem
in Deo;

in Deo; nullam in nobis; At *Prædestinatio respectu Effectus sui*, seu in via *Executionis*, habet aliquam in *Prædestinato* causam, sc. bona opera, quæ sunt fructus gratiæ Efficacis.

2. *Reprobatio Negatiua*, in se cōsiderata, seu simplicis nolitionis diuinæ causam habet in Deo voluntatem eius antecedenter; & respectiue malæ materiam in se suaque natura corruptibilem: *Reprobatio Damnationis* vero seu *Positiua* causam habet peccatum orig. aut actuale præuisum.

AD II. Permissio Dei prima non est effectus reprobationis.

1. Quia Deus permittit vt etiam prædestinati peccent.

2. Quia defacto permittit, vt omnes in Adam peccarent; nec tamen omnes ideo voluit reprobatos.

3. Illa permissio Non est reprobationis effectus Vltimus; quia punitio vindicatiuæ iustitiæ posterior est permissione: Nec est primus; quia hæc per se ordinaretur ad finem Reprobationis; scil. ad puniendos homines; quod à Dei bonitate alienum.

AD Confirmationem. Disparitas est: Quia omnia bona in prædestinato sunt Dei; at mala in reprobo sunt hominis, non Dei.

Deinde causa prædestinationis est Dei misericordia: reprobationis vero peccatum, vt possibile viribus naturæ solis.

QVÆSTIO XXXIV.

Cur; cum eo fine creati simus, vt saluaremur omnes; aliqui ab hoc fine excidant?

CALVINISTAE, vt docuimus, omnem & solam causam referunt in vnam Dei voluntatem, ab aeterno statutam, etiam sine præuisione vllius culpæ. Et quidem pauculi sunt eis prædestinati: Et circa hos solos suam excitet, aiunt, misericordiam Deus; iustitiam contra reprobos indictâ causâ eos damnans morti, ad peccatum incitans, quo puniendi habeat occasionem. Sic verò crudelem faciunt Deum contra infantes.

SVADENT istis. I. *Cum nondum nati fuissent, &c. Esau odio habui: Rom. 8.*

2. *Ibid. Non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei.*

3. *Cuius vult miseretur, & quem vult indurat.*

4. *In hoc ipsum excitauit, vt ostendam in te virtutem meam. &c. Ergo reprobationis causa est sola Dei voluntas, non reprobati culpa.*

AVTOR. Deus ex se, suaque bonitate creauit hominem, genusque humanum eo fine, vt omnes salui fierent; hucque media naturæ & gratiæ dedit necessaria. Quod autem excidimus omnes, & multi reprobentur; id accidit vitio hominum, non Dei ordinatione. Ita S. Patres Chryl. Dama. D. Thomas. Vnde duplex fit *Dei voluntas. Primaria seu Antecedens* opera nostra: *Secundaria seu Consequens* opera nostra; illa est ex Deo, hæc ex nobis occasionem sumit. Illa est bonitatis, & vult omnes saluos fieri; hæc est iustitiæ. Vnde Tert. l. de resur. *Deus de suo Optimus; de nostro Iustus est.*

Docetur tribus. I. Gen. i. *Creauit*

g

Deus

Deus hominem ad imaginem, quoad dona naturæ, & similitudinem suam, quoad dona gratiæ; ideo fine, vt saluaretur: parque fors futura totius erat posteritatis. Nullus igitur ante lapsum ad interitum erat à Deo destinatus. Illud fatetur Calvinus Inst. 1. c. 15. §. 4. *Sub imagine, ad quam homo conditus est, comprehenditur quicquid ad æternam vitam spectat.* Sic & alibi sæpius. Si ergo Deus homines condidit ad vitam æternam; vt vere ait Calvinus; quomodo quosdam ad damnationem Voluntate Dei Antecedente destinatos contendit? Deinde ita iubemur, Eph. 4. *Renouamini Spiritu mentis vestre, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est,* sc. ad imaginem ac similitudinem primogeniam: at ita per Christum renouamur. Sic & Colof. 3. *Exspolantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum, cum qui renouatur in agnitionem secundum imaginem eius, qui creauit illum.* Ergo ante lapsum Adæ omnes erant iusti; nullus reprobus.

II. Adam in persona totius posteritatis potuit seruare præceptum Dei; alioquin mortem intentantis, Gen. 2. & potuit idem transgredi. Ergo sicut liberè transgrediendo traxit omnes posteros in mortem; sic liberè obtemperando se & posteros à morte vendicasset. Non igitur Deus prohibitu suo destinauit homines ad mortem: Quia Sa. 1. *Deus mortem non fecit.* Quin Sap. 2. *Deus creauit hominem inextinguibilem: inuidia autem diaboli mors intrauit.* Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors.* Et sic, 1. Cor. 15. *In Adam omnes moriuntur.* Adde, quod ipse fatetur

Calvinus Inst. 2. c. 1. §. 10. *A carnis nostre culpa: non à Deo nostra carnis perditio est: Quando non alia ratione periiimus, nisi quia degenerauimus à prima nostra conditione.* Ib. *Homini TANTVM suum exitiũ adscribendum apparet; cum Dei benignitas e reſtitutionem adeptus suã ipse dementia in vanitatem delapsus est.* Itaque rursus hifce contradicit sibi Calvinus asserens; aliquos ad damnationem esse destinatos ex sola Dei voluntate, sine præuisione peccati.

III. Quia Deus decreuit magis suam Misericordiam circa nos declarare, quam Iustitiam. Nam, Pl. 24. *Vniuersa via Domini misericordia & veritas.* Pl. 144. *Miserationes eius super omnia opera eius.* Quare hoc qui negat, vt Calvinus, est impius. Hocque amplius, quod Dominus nos hortatur, Luc. 6. vt misericordes simus etiam erga inimicos: tum quia isto superamus gentilium benignitatem: tum quia sic filij Dei sumus, qui iustis iniustisq; iuxta benignè facit. Quo minus credendus est sine præuisis peccatis quosdam reprobasse. Planè nostra sententia spem suscitatur peccatoribus; Calviniana cunctis obicit desperationem, Deiq; tyrannidem.

Manet igitur istud: In decedentibus absque baptismo paruulis reprobationis causa est pec. orig.: in Adultis baptizatis, pec. actuale finale: in Infidelibus pec. or. & actuale.

DICO AD obiectas Auctoritates.

1. Eæ loquuntur de homine corrupto per pec. orig. iuxta S. Patres, non de reprobatione ante præuifum peccatum, vt Calvinus fingit.

2. Agunt de reprobatione à gratiæ: at Cal-

at Calvinus infert reprobationem à gloria ante præuifum peccatum. Cur igitur hic reprobat, non ille? Quia impius est & peccator, I. Cor. II. *Propter incredulitatem.* Aug. l. I. ad Simplicianum. c. 9. *Deus non odit Esau hominem; sed odit Esau peccatorem.* Idem epist. 105. *Quibus Deus misericordiam non impertitur, ut non impertatur, merentur.* Ergo Mat. 25. *Ite maledicti: & c. e-furiui enim, & non. & c.*

QVÆSTIO XXXV.

An decretum Dei tollat arbitrij libertatem, ut inexcusable necessitate, h. saluentur, illi per-
can?

LUTHERVS in Assert. art. 36 ait: *Libertum arbitrium est figmentum in rebus; seu: inculus sine re. Quia nulli est in manu sua quippiam cogitare mali aut boni; sed omnia sub Deo sunt contra quem nihil possumus. Vnde Poeta: Certa sunt omnia lege.*

SVADET ISTO. Isa. 41. *Benè, aut Male, si potestis facite.*

AVTOR. De isto hic strictim; infra de plano & pleno.

I. Vnus liberi arbitrij in moralibus pendet ab naturæ viribus: Teste experientia. At in supernaturalibus pēdet à gratia: Quam ut habeamus non est in nostra potestate: Est tamen hoc, ut donatâ rectè utamur cooperantes eidem.

DICO AD Isaiam, hunc ibi loqui de idolis gentium; non de hominibus.

CALVINVS affirmat Inst. 3. cap. 21. §. 7. 2. Item c. 23. §. 8. *Obtinere volunt, permittente modo, non autem Volente Deo, perire impios.* 3. Ibid. *Non dubitabo cum Augustino simpliciter fateri, Voluntatem Dei esse, rerum Necessitatem; atque id nec. ssa-rium futurum esse, quod ille noluerit.*

SVADET igitur ista Calvinus istis. I. Quia

Nil fit permittente, sed omnia Volente Deo fiunt.

2. Voluntas Dei est necessitas rerum.

3. Idque teste S. Augustino.

4. Extinctum, aut labefactatum est lib. arbitrium orig. peccato.

5. Quia ut lapsus in latrones, spoliatus est vestibus gratiæ, & vulneratus est in carne. sic & lib. arb. est exutum gratia, & semiuivum in naturæ donis. Vnde laborat ab Ignorantiæ, Malitiæ, Infirmittatis, & Concupiscentiæ vulneribus.

6. Præscientia Dei est infallibilis: ergo quicquid futurum præscit Deus, id infallibiliter futurum est: At præscit omnia quæ facturi sumus: ergo infallibiliter sunt futura; fientque necessariò.

AVTOR. Cum homo in statu innocentiae cum lib. arbitrio sit creatus; ipso teste Caluino Inst. 1. c. 18. §. 8. idque Calvinus amissum velit: age quo Modo amissum erit?

1. Per pec. originale?

2. Actuale?

3. Gratiam Dei?

4. Præscientiam Dei?

5. Voluntatem Dei?

6. Prouidentiam & Prædestinationem Dei?

At horum nullo modorum.

I. NON per Pec. Orig. 1. Ita Conc. Trid. sess. 6. can. 5. ex Scripturis: Vide *Antichristum p. 4. q. 20. Num. 30. In arbitrio viri erit, siue faciat, siue non faciat.* Hoc & similia dicuntur de homine post lapsum; ergo habet lib. ar. & non amisit per pec. orig.

2. Experientia docet omnes homines esse liberi arbitrij in omnibus humanis actionibus.

II. NON per Pec. Actuality: Quia, tamen si peccator nequeat agere opera meritoria, & supernaturalia sine

Dei gratia; potest tamen moralia & naturalia. Testes in Scriptura omnes insigniti peccatores à Cayn vsque ad Hominem peccati.

2. Ratiocinatio S. Augustini lib. de vera relig. c. 14. est euidens: *Vsque adeo peccatum voluntarium est malum, vt nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium.* Et infra *Et quoniam peccari dubium non est; nec hoc quidem dubitandum video, habere animas liberum voluntatis arbitrium.*

III. Non per Gratiam tollitur lib. arb., sed confirmatur.

1. Quia non per Præuenientem; cui, ait *Trid. sess. 6. c. 5.* homo liberè assentitur, & cooperatur, ita vt possit dissentire. Hinc tam sedulo nos Scripturæ monent conuerti, audire, obedire, sequi, adduntque minas, & increpationes.

2. Non per Gratiam Adiuuantem. Quia concursus Dei ad naturalia non tollit libertatem arbitrij; ergo nec gratia Adiuuans, quæ est concursus Dei ad supernaturalia.

3. Nec per Iustificantem gratiam; quia hæc perficit naturam, non destruit. Nec obstat istud Ioan. 6. *Nemo venit ad Me, nisi pater meus traxerit eum.* Quia tractio Dei inuitat amore, affectuq; voluntario; non necessitat: ait *Aug. tract. 26. in Ioan.*

IV. Non per Præscientiã Dei tollitur aut impeditur libertas Arbitrij. Quia cum illa sit duplex, Conditionata & Absoluta; neutra derogat libertati arb.

1. *Conditionata* antecedit liberũ decretum Voluntatis diuinæ quã præcognoscit Deus, quid liberum arbi-

trium hominis aut Angeli facturum esset, ex hypothesi, si sic & sic in rerum ordine poneretur; Vt iniustos acturos pœnitentiam, si hæc ei prædicaretur: iustos lapsuros, nisi fugerent, aut è vita, &c. raperentur.

2. Absoluta sequitur Decretum Dei liberum: quã præcognoscit reipsa futurum: Sic in Vet. Testa. prædixit futura in Nouo. Vnde Tertul. l. 2. contra Marcionem; *Præscientia Dei tot habet testes, quot habet Prophetas.* Vtraque est infallibilis; quia Dei intellectus est infinitus, extendens se ad omnem veritatem.

Neutra pugnat libertati arbitrij. *Non Conditionata*; quia nec rem ponit, minus in re quicquam; quia ex hypothesi præseit. *Non absoluta*; quia nil causet minus necessitat in re; nisi secundum Modum rei futura præseit; vt necessaria necessariò, contingẽtia contingenter, quoad nos, libera liberè futura præcognoscit.

2. Deinde *Aug. l. de bono perseu. ca. 9. 10. Et l. de Corrept. & grat. c. 8.* Præscientia Dei non tollit lib. arb. *quia Præscientia est*: alioquin & nostra tolleretur: vt si præsciret Iacob à filiis faciendã, *Gen. 48.* eos nil necessitauit ad ea: *Non quia Dei est*, alioquin tolleretur & Deo libertatem, præscit enim quæ facturus est.

3. Demum Adam in statu integro habuit lib. arb. vt fatetur Calvinus; & aliquid ex eo peregit: & acturum id præsciuit Deus; non tamen hæc præscientia ademit ei libertatem arbitrij.

V. Non per Decretum Dei impeditur libertas arbitrij.

1. Non

1. Non decreto concursus sui Generalis ad omnes lib. arb. actiones naturales: quia est simul tempore & causalitate cum nostra actus determinatione; nō est prior, nec determinat nostram voluntatem ad agendum.

2. Nec decreto concursus specialis per gratiam præuenientem, adiuantem, aut iustificantem: vt supra liquet. Vtrumque Decretum Dei est, vt præscientia, secundum Modum cuiusque rei; ad quam ipsa res condidit; vt necessaria necessariò fi ant; libera liberè; liberaque bona causet liberè; mala, permittat liberè fieri.

VI. NON PER PROVIDENTIAM seu Prædestinationem infringitur libertas ar. Quia in illa solum spectari potest Præscientia & voluntas Dei: at neutra lædit lib. arb. in se, aut in actis.

DICO AD I. Absurdum id: quia sic Deus vellet fieri peccata, quæ permittit fieri.

AD II. Absurdum. Quia omnia, etiam ciuilia, fierent necessariò.

AD III. Falsum est. Nam S. Aug. l. 6, de Gen. ad lit. c. 15. docet creationem non fuisse in potestate creaturæ, sed Deiscuius, ait, voluntas rerum necessitas est, sc. creandarum, non faciendarum postea, vt falso interpretatur Augustinum Calvinus.

AD IV. Supernaturalia dona perdidit homo; naturalia consequenter in sese debilitauit; non perdidit. Malè igitur Pelagiani aiebant, lib. arb. nullatenus esse læsum: Malè Calviniani; Esse extinctum: Benè Trid. sess. 6 c. 1. Non extinctum, sed viribus attenuatum.

AD V. Homo tria habuit ex iustitia originali.

1. Gratiā iustificantem, siue Rationis sub Deo subiectionem.

2. Appetitus sub ratione subiectionem.

3. Corporis immortalitatem. Spoliatus primo, dicitur vulneratus in secundo, propter rebellionem & reliqua incommoda consecuta: tertium fatale erat & est. Animæ enim vt quatuor sunt Potentiæ; sic & vulnera: Intellectus, ignorantia; Voluntatis, malitia; Concupiscibilis, auaritia absentium, voluptas præsentium Bonorum verorum, seu apparentium; Irascibilis deniq; metus de absentibus; ira de præsentibus Malis.

AD VI. Præscientia Dei dat rebus futuris Certitudinem, non Necessitatem: cum illa, non cum hac, potest stare salua libertas. Necessitas verò duplex est: Antecedens, quæ oritur ex causa antecedente necessaria: vt cras oriri solem necesse est: Comitans, seu consequens, quæ oritur ex ipsa positione effectus seu liberi, seu necessarij: vt hominem sedere, sedisse, sessurum, posito, quod sedeat, sederit, aut sit sessurus. Hæc necessitas est absoluta, expositione facti: non illa. Quare ideo futura à Deo prænoscentur, quia fient: Non ideo fient quia prænoscentur: Sicque præscientia est rebus futuris posterior, non prior. Ita S. Patres & Scholastici.